

L'HOME QUE VIVIA AL CAMP NOU

JORDI BOLADERAS SANCHO

*Per al Nil Boladeras Andreu, el meu fill, més culer
que l'home que vivia al Camp Nou*

D'obrer de la construcció a polissó del Camp Nou amb l'excusa d'una ruptura matrimonial. Com a titular d'un diari ja seria massa llarg, però aquestes disset paraules contenen una vida, la meua, que no és curta. Si el desembre de 1956 —mans balbes i clivellades pel fred, fogueres amb accent andalús i jornades esgotadores— algú m'hagués dit que nou mesos després naixeria una nova vida per a mi, no m'ho hauria cregut. Fa pocs anys vaig saber que Italo Calvino va enfil·lar el seu baró rampant a l'arbre d'Ombrosa el 1767 i al de la literatura universal el 1957, el mateix any que jo vaig decidir grimpar a les flamants graderies. Quedar-me a viure a les instal·lacions del Futbol Club Barcelona va ser una decisió tan insòlita i madura com la del navegant que emprèn una derrota desconeguda malgrat els esculls que pressent només que lleva l'àncora. Tenia vint-i-vuit anys, m'havia casat en feia dos i encara sort de no haver emmainadat perquè, amb poc més de sis mesos, les coses van començar a anar a mal borràs per motius que, si haig de ser sincer, ni recordo. Ens havíem promès amor etern massa joves. I si les promeses i l'amor solen durar poc, l'eternitat deu durar massa. Sense fills, avorrits d'una relació estripada i sargida amb l'agulla dels retrets, el meu abandonament del pis suposo que va ser la millor notícia de l'any que va tenir la dona. *No m'esperis a sopar mai més*; n'hi va haver prou perquè capís l'abast de la nota esgarrapada amb un llapis de fuster a la paret del lavabo. ¿Per què vaig escollir el Camp Nou com a llar on assentar la meua futura existència? Era l'obra civil més ambiciosa i gegantina en la qual jo havia participat fins aleshores. Un microcosmos de tal magnitud —destinat a contenir i a compendiar passions, emocions i els tics socials de cada moment històric— semblava un lloc i un ambient perfectes per compensar el meu tarannà estantís. D'altra banda, coneixia tots els racons i raconets, passadissos, angles morts i sotaescales útils i inútils. I l'aparent laberint de portes, boques, entrades i sortides, per a mi no ho era. Només calia trobar un espai suficientment ampli per

agenciar-m'hi unes mínimes condicions d'habitabilitat que es reduïrien a un llit, una taula, una cadira, un armari i uns fogons. Més endavant vindrien la nevera i el televisor. Poques setmanes abans de la inauguració del nou estadi, quan ja tenia presa la decisió d'engegar a dida el matrimoni i d'allotjar-me a can Barça per sempre, vaig descobrir el que estava buscant. En la coberta de tribuna, a dalt de tot, hi ha un seguit d'espais destinats a no-res, una mena de golfes que es van estrenyent en espieres fins a esbalçar-se pràcticament damunt les grades i la gespa. Aquests diguem-ne sostremorts, ja durant la construcció van començar a ser freqüentats pels socis alats del club; em refereixo a coloms, gavines, ratpenats, orenetes, pardals i altres passavolants. Un lloc idoni per nidificar-hi. Per a un humà, també, si era capaç de bastir-hi un mur que semblés inherent a la construcció i que, al mateix temps, en dissimulés la porteta d'entrada. Els dies llargs de l'estiu de 1957 i les presses per ultimar els detalls per a la inauguració, prevista el dia de la Mare de Déu de la Mercè, em van permetre de treballar amb tota la llibertat del món tancant el meu singular cenobi en el nou monestir blaugrana. Viuria a recer de la coberta, amb una visió aèria i privilegiada del terreny de joc, en un envejable pseudoàtic futbolístic. El cablejat que alimentava els potentíssims focus em proveiria de l'electricitat necessària per mantenir la il·luminació, la calefacció i els electrodomèstics sense haver de pagar ni un ral a cap companyia. D'alguna manera, el Barça, tan patrocinat per marques de tota mena, ha estat, des d'aquell vint-i-quatre de setembre, el patrocinador de la meua vida. Sense saber-ho, una entitat avui centenària em va adoptar i els set presidents que hi ha hagut des que m'hi allotjo han esdevingut, inadvertidament, els padrins benefactors de l'íntima bicoca immobiliària. Els primers temps van ser d'adaptació a la nova vida. Vaig adonar-me que la meua subsistència dependria d'un nou ofici a les arts del qual m'havia d'aplicar: el lladronicí, per bé que conjugat amb el verb "furtar". I el recalco entre cometes perquè s'entengui en el seu

significat literal, Fabra en mà: “Robar d’amagat, sense violència ni intimidació”. Furtar estrictament allò necessari per viure i mai a una persona sinó al club que m’acull. És més: conceptes actuals com la sostenibilitat, el reciclatge i l’aprofitament dels recursos naturals m’han fet reflexionar que molts dels meus furts s’han exercit a l’empara d’aquests valors en auge. Si sabéssiu la de menjar que he evitat que anés a les escombraries tot escurant plates i olles sobreres, us en faríeu creus! Les safates de fruita pelada que són servides als jugadors després de l’entrenament o del partit han estat durant molts anys les meves postres. Els jugadors, amb el cansament al cos i el neguit de la victòria o de la derrota, solen ser llepafils als vestidors i rares vegades hi mengen amb gana. I en això, com en tantes altres coses, són iguals els cracks actuals que els herois de fa cinquanta anys. Passa el mateix, però a l’inrevés, amb els vips d’avui —els prohoms d’ahir—, que solen devorar els canapès de cada matx com si eternament haguessin de treure el ventre de pena. Amb poques setmanes en la nova residència vaig confirmar que l’estadi era una extensió més del món. Durant els dies feiners hi havia l’activitat normal de qualsevol empresa: visites de proveïdors, personal de manteniment i de neteja palplantat i rondinant per la feina que no avança, pixatinters vigilant l’hora de plegar... Com que cadascú feia veure que complia amb la seva missió, calia que jo també en tingués alguna si no volia caure en una atonia perniciosa. No únicament m’havia de distreure en alguna activitat sinó que, a més, era recomanable que em moguéssim pel recinte barcelonista; amb prudència, sí, però també amb una espurna de llibertat. Després de rumiar la manera més encertada de no despertar sospites en les imprescindibles anades i vingudes, vaig arribar a la conclusió que era fonamental que l’organització associés la meva ganya a les empreses i als operaris que tothora papallonegen per les instal·lacions. De portes enfora del meu cau, em disfressaria de pencaire. M’hi va ajudar la troballa dels vestidors laborals. Un al costat de l’altre, més

d'una cinquantena d'armariets metal·logrisosos on reposaven granotes blaves de manyà, blanques de pintor, verdes de jardiner, i pantalons, camises, jerseis i jaquetes a balquena que han fet possible, al llarg dels anys, una virolada combinatòria indumentària multiofici. Anar afanant peces de roba a poc a poc i usar-les amb la màxima naturalitat seria la manera de no despertar sospites i d'integrar-me en el quefer diari. Avui que la precarietat laboral fa que la gent en edat de treballar canviï de feina d'un dia per l'altre, ningú no arrufarà el nas en veure, per exemple —i permeteu-me que em posi hiperbòlic—, que una jove ben plantada surti d'un escorxador amb davantal de carnisser i l'endemà es presenti a un hospital amb pijama de cirurgia. Als anys seixanta, nogensmenys, trastorns d'aquest tipus tampoc no esveraven la parròquia. Era un país d'hores extres, de pluriocupació i de treballar a preu fet. El paleta del matí feia el taxi a la tarda. La dona de fer feines del torn de nit servia dinars al migdia. No em va ser difícil d'integrar-me en els diferents equips de treball que formiguejaven pel camp. Sí que ho era, de vegades, fer l'orni i tocar les de pirandó quan anaven mal dades o un encarregat volia fer mèrits. Tanmateix, en el moment del partit, la setmana quedava definitivament enrere, saldada i liquidada. El passat desapareixia i el present i el futur més immediats es concentraven en noranta minuts. Era llavors que em reconciliava amb el gènere humà —no amb tot, és clar, si tenim en compte l'equip i l'afició rivals. Des de la meva talaia privilegiada havia après a mirar i a callar. Si hagués bramats com els altres —i la rauxa sovint em demanava d'afegir-m'hi— ¿m'haurien pogut sentir des de baix i, conseqüentment, localitzar-me? No vaig saber respondre a tal inquietud fins que l'any 1970, en el desgraciat partit de quarts de final de Copa contra el Madrid, l'àrbitre, que havia debutat a primera divisió aquella temporada, va sancionar com a penal una falta comesa a dos metres de l'àrea. Incapaç de contenir la ràbia, vaig rugir un crit forassenyat, “coixinets al debutant!”, ordre imperativa que, en rebotar acústicament en

la coberta que cobreix la tribuna, es va multiplicar per mil gràcies a un efecte amplificador que va aconseguir que s'omplís el terreny de joc, primer de coixinets, després de gent i finalment de policia. L'estrany fenomen fa que el retruny de la veu xoqui en la coberta, la qual, al seu torn, actua de pantalla i aspergeix els decibels —gairebé en sentit litúrgic— com aigua beneïta euforitzant que cala en l'ànim de l'esportista i l'espectador. D'aleshores ençà, aquest recurs només l'he utilitzat en ocasions extraordinàries, especialment si han calgut remuntades espectaculars per passar una eliminatòria. Quan l'endemà d'aquests transcendentals partits apareixen en els mitjans de comunicació els “Nit màgica al Camp Nou” o “Un geni va recórrer la gespa”, només un servidor sap la procedència del sortilegi que, a més d'atiar el crit dels milers de seguidors culers, cau del cel damunt dels futbolistes com un hàlit vivificant. Que només el conec jo, aquest fenomen acústic, és veritat, però no sempre ha estat així. Hi va haver dues persones, per mi molt estimades, que van arribar a compartir els meus secrets. I totes dues són mortes. Una, la Queralt, protagonista de l'única gran història d'amor de la meua vida. I l'altra, Vázquez Montalbán, el bon amic que també es va emportar la veritat de la meua història a la tomba. Vaig conèixer l'escriptor gràcies a la novel·la *Tatuaje*, publicada el novembre de 1974. En l'hora prèvia del Barça-Madrid del campionat de Lliga de la temporada 1975-76, algú, amb les presses per ocupar la seva localitat, va perdre aquest llibre. Era un derbi especial perquè se celebrava trenta-vuit dies després de la mort del dictador i les autoritats de l'època temien que fos utilitzat per expressar l'oposició política al règim. El llibre era a terra i ningú no s'aturava a plegar-lo. Una dona baixa i rabassuda encara li va clavar una puntada de peu mentre mirava, foteta, l'home alt i panxut que l'acompanyava. Just llavors, abans que el llibre indefens patís una segona coça de la somera, el vaig rescatar i me'l vaig emportar a casa. Ajagut bocaterrosa còmodament, que és com sempre he mirat el futbol des de la meua llotja

particular, vaig començar a llegir la novel·la uns deu minuts abans que l'àrbitre xiulés el començament del partit. ¿Voleu creure que fins a cinc hores més tard, en tancar el llibre, no vaig prendre consciència que ja no quedava ningú a l'estadi i que el partit feia més de tres hores que s'havia acabat, sense saber que el resultat havia estat de dos a un a favor nostre? Descobrir la lectura als quaranta-sis anys i de la mà del genial escriptor barceloní em va obrir un univers literari per mi desconegut fins aleshores. A les oficines del club, en el registre d'entrada, sempre hi havia llibres que enviaven les editorials a l'atenció de la directiva o dels jugadors; de nit, requisava els que em feien peça i me'ls empassava tan aviat com podia. Aquest desgavell bibliòman va durar poc més d'un any fins que, en una entrevista en un diari, el protagonista de la qual era el mateix Vázquez Montalbán, vaig llegir que es reconeixia barcelonista de carnet, localitat i puro. No em va costar gens d'esbrinar on seia i el vaig anar a trobar amb la mateixa confiança amb què em lliurava en cos i ànima a les històries del detectiu Pepe Carvalho. Llavors vaig conèixer l'home. I quin home! No li va doldre gens de perdre's el segon temps d'un partit insuls i va acceptar immediatament la invitació de pujar al meu privilegiat observatori-habitatge. Sempre ens vam tractar amb senzillesa i sobrietat. M'havia promès que mai no escriuria res de la meva història fins que jo l'autoritzés. Va complir la paraula, dissortadament. Era deu anys més jove que jo. Aprofitant fenedures, relleixos i amagatalls en determinades zones altes del Camp Nou, el Manolo va actuar per a mi com un *bookcrosser* pioner. Em va assortir d'una important quantitat de llibres escollits i em va procurar un paladar literari, cultural i crític per mitjà del qual he assaborit emocions, plaers i aventures molt més intenses que el futbol. Ai! Però... ¿què hi ha molt més intens que el futbol i fins i tot que la literatura? L'amor. Sempre arribava mig pas més enrere que el seu home. Venien amb la penya barcelonista de Berga. Casualitats de la vida, la vaig conèixer el 1993, un any que no havia de passar a la història col·lectiva

perquè estava condemnat a ser simplement “l’any després” de la primera Copa d’Europa del Futbol Club Barcelona i dels Jocs Olímpics de la ciutat. El doctor Guinou es transformava a l’hora d’anar al cap i casal a veure el seu equip. Alliberat de la bata de cada dia, vestia el ja antiquat xandall de l’epopeia de Basilea i a l’autocar no parava de fer bromes grasses als seus conveïns, els quals li reien les gràcies perquè era el senyor metge i amb els metges sempre convé estar-hi bé. En Guillem Guinou era un pesat que volia tenir la raó tant sí com no i que tractava la seva dona, la Queralt Bach, amb una mescla casposa de despotisme i de commiseració. El metge de capçalera es presentava a l’estadi amb sabates de mudar, mitjons del Barça, xandall de Basilea i brillantina. La Queralt era la màrtir privada del doctor; de tan delicada i tímida, gairebé invisible. Però jo la vaig veure, m’hi vaig fixar i me’n vaig enamorar. I ella també em va veure i es va posar a tremolar de sentir com jo la mirava. M’ho va dir dos anys després. En l’entremig, partits i partits en què l’esperava només perquè ella, de cua d’ull, fent veure que no em veia, s’adonés que li era fidel cada quinze dies, un dissabte, un diumenge, cada quan fos, a la nostra cita impossible. Fins que el doctor es va morir d’un vessament cerebral i la Queralt va deixar de venir al camp. Van transcórrer uns quants mesos abans que iniciés les indagacions per conèixer la raó de les repetides absències. Cada jornada de futbol pensava el mateix. Avui sí, ara apareixeran, ell mig pas endavant amb el ridícul xandall atrotinat, i ella, el meu àngel, que em buscarà de reüll i dissimularà enretirant la vista tot seguit. I no, no apareixia. I em vaig decidir a preguntar-ho directament al president de la seva penya. Enviudada, la dona feia vida al poble amb els fills i els néts. El campionat de Lliga 1994-95 s’estava acabant i el Barça quedava quart. De prop o de lluny, Corpus pel juny. Em vaig passar dues setmanes torturant-me sobre si feia bé de deixar-me endur per l’instint de sortir de les instal·lacions, agafar l’autocar i plantar-me a Berga. Seria la primera vegada en trenta-vuit anys. Per Patum tota la

ciutat, petits i grans, surt al carrer. Només que veiés la Queralt ja en tindria prou per continuar vivint. Arribat el dijous de Corpus, per por o inseguretat, no m'hi vaig veure en cor i em vaig quedar a casa, absurdament paralitzat, lamentant-me de la meva dissort. Vaig dormir tan malament que a les quatre de la matinada em vaig alçar, em vaig vestir i tres hores després ja caminava per una ciutat que era a punt d'esparpillar-se del tot al retruc del tabal. Un tabal més menut que el que recordava haver vist de jove perquè, el que jo no sabia, era que s'hi celebrava, aquell dia, la Patum infantil i que, a més de la canalla, la plaça seria a vessar d'una gentada de totes les edats. Acabada la missa, la comitiva, amb el Porrer al davant, va fer el curtíssim trajecte per la plaça de Sant Pere fins a l'Ajuntament i jo em vaig asseure al capdamunt de les escales de l'església. Tenia la jove banda de músics al costat. El so net dels instruments de metall m'eixamplava el cor i, des del meu lloc de guaita, no parava d'escodrinyar els rostres de la multitud en cerca del de la Queralt. La festa ja havia començat. Un o dos quarts després, quan l'Àliga va començar a dansar amb la solemnitat de la música del seu ball, un calfred em va serpentejar l'espina. A tocar de la barana, d'esquena a mi, hi havia una senyora, vestida amb elegància i colors discrets i un nen a cada mà. Seguia la melodia amb el cap quasi imperceptiblement. A l'esquerra, la que devia ser la mare de les criatures, potser la seva filla. A l'instant vaig endevinar que era ella i un ressort em va disparar a baixar els esglaons amb quatre gambades i posar-me una mica més enllà, en un angle en què, més d'hora que tard, per força m'havia de veure. Com si els meus ulls, fets en la seva persona, haguessin atret magnèticament els seus, es va entregar lleugerament, va alçar l'esguard i les nostres mirades es van abraçar. Apartarà la vista immediatament, vaig pensar. M'equivocava. Bo i sostenint-me la mirada va dir alguna cosa a la jove mare i es va desfer de les mans dels néts. Em venia a trobar, franca.

—Què hi fa, vostè, aquí?

—Necessitava veure-la per saber que estava bé. Vaig assabentar-me que el seu home... L'acompanyo en el...

No em va deixar acabar la frase de condol.

—Davant la mort, el sentiment és una cosa i la vida, una altra. Gràcies de tota manera. Ara me n'haig d'anar, no vull que la meva filla s'imagini qui sap què. Quan hi ha partit?

—Ja s'ha acabat la lliga, però jo visc al Camp Nou.

La vaig convidar a casa. Incomprendiblement, no es va sorprendre gens ni mica del meu modus vivendi ni operandi. Amb molta cordialitat em va dir que jo era el primer okupa de la història del Barça. No, jo no sóc un okupa. M'he sentit sempre un polissó; la història d'un club de futbol és la d'un vaixell que cada temporada inicia una nova travessia. L'amistat amb la Queralt era alguna cosa més que amistat, si més no per a mi, però no volia forçar cap situació si ella no feia el primer pas. I el va fer. Tot just estrenada la tardor de 1996 havíem quedat per al proper partit, un vint-i-dos de setembre, a dos dies de celebrar el meu trenta-novè aniversari d'estada al club. Normalment, ella entrava al recinte amb la seva penya i s'excusava dient-los que anava a seure amb mi. Ens esmunyíem enmig de la gernació i pujàvem a la cel·la extraordinària, al nostre setè cel. Parlàvem molt, d'un munt de coses, banals o no, i miràvem el partit. Va resultar que ella també era entusiasta del Barça, tot i que, al llarg dels anys, havia optat per callar i reprimir l'eufòria davant la infal·libilitat aleatòria dels comentaris del seu home. Tots dos coincidíem que el càncer del nostre club és el pessimisme crònic dels espectadors i la moral de derrota que, al més mínim contratemps, sembla covar l'ànima culer. Compartíem, així mateix —probablement un clar repapieig de senilitat—, desconcert i disgust davant l'esbroncada amb què se sol rebre l'equip rival. ¿Que és que els que xiulen no entenen que, sense contrari, no hi ha

futbol? Sentir la Queralt, de seixanta-dos anys, animant apassionadament els nostres, tant si jugaven bé com si no, em rejoyenia i m'omplia de felicitat. D'acord, segurament és de càndids confiar en l'optimisme davant l'adversitat. Amb tot, veure el got mig ple ajuda a apaivagar la set. Trobar-lo sistemàticament mig buit és entestar-se a continuar assedegat mentre enyores la part que no tens. Durant tot el partit la Queralt havia estat més animosa que mai. El resultat final, quatre a dos contra la Reial Societat, podia ser motiu de joia. Ara bé, en els darrers partits, a mesura que s'acostava el minut noranta jo m'anava posant trist perquè arribava l'hora de l'adéu.

—No et moguis d'aquí. Ara torno.

Encara no havia reaccionat que la Queralt era novament al meu costat.

—Avui no me'n vaig, em quedo amb tu. Vull fer real un vell somni.

Me'l va explicar.

—De debò que vols dormir a la gespa del Camp Nou?

—Sí. És un desig ben ximple, ja ho sé. Fa molts anys em va passar aquesta idea pel cap i, tenint la sort d'haver-te conegut, o ara o mai.

Vam sopar tranquil·lament com una parella qualsevol, vam veure els resums de la jornada i vam parlar de cinquanta coses —sovint semblàvem dos naufrags que fes anys que no parlessin amb ningú. Entrada la mitjanit, quan el terreny de joc oblidat de tothom recupera en la foscor, per poquíssimes hores, la condició de prat, vam davallar a l'herba. Abans d'instal·lar-nos-hi, però, vaig desactivar el programa de reg automàtic i em proveïa de matalassos, coixins, llençols i d'una flassada.

—On vols dormir?

La vaig seguir fins a un punt per a mi inconcret del camp, molt a prop de l'àrea de la porteria del gol nord, a la banda dreta de l'atac.

—¿Veritat que ni tu ni jo no vam anar a la final de Wembley? Doncs reviuem des d'aquí, en aquesta nit excepcional, l'eco tel·lúric del gol que ens va proporcionar la Copa d'Europa.

Vam ajuntar els dos matalassos i fèiem el llit. Em va demanar que em girés d'esquena, es va despullar i s'hi va ficar. Amb el cap reposant al coixí, llua els braços i les espatlles nus, fora del llit, empolvorats de claror de lluna. En veure'm bocabadat va dir “¿no pensaràs passar la nostra nit de noces vestit i dret com un estaquirot...?”. I vam unir la pell i els somnis dels dos vells naufragats —o els d'un naufrag i els d'un polissó— per viure el nostre amor com un gol de plenitud interior.

La Queralt es va morir fa un any d'una necrosi de pàncrees. Una malaltia fulminant i sobtada, absurda, de les que no truquen ni donen la possibilitat de defensar-te'n, de les que esbotzen la porta de la vida i se t'emporten de nit. Tinc setanta-set anys i m'he decidit a fer pública la meva història. Sóc vell i me'n sento. Estic cansat. Potser serà bo que surti, que baixi al moll. On aniré? Què faré? No ho sé. No tinc res ni ningú. O sí: tinc el viu record de l'amor de la Queralt que porto esgrafiat al cos i a la memòria. No tinc por del futur, mai no n'he tingut. Si després de tants anys de viure a Can Barça vaig saber finalment que l'amor és un immens i apassionat gol interior, potser ja ha arribat l'hora de sortir al carrer i de provar de marcar-li, a la vida, un gol exterior. Com més vell et tornes, polissó, més s'acosta l'hora de pagar el preu del passatge. M'he decidit: passaré per taquilla. A partir d'avui seré, només, “L'home que vivia al Camp Nou”.